

"TEKNOLOGIYA" KURSINING ASOSIY G'OYASI, UNING XUSUSIYATLARI, ZAMONAVIY TA'LIMNING MAQSAD VA VAZIFALARIGA MUVOFIQLIGI

*Feruza Tojiaxmetova Umarjon qizi
Qalandarova Mohigul Samidjonovna
Namangan viloyati To'raqo'rg'on tumani
50-umumta'lim maktabi boshlang'ich sinf o'qituvchilari*

Annotatsiya: Bu maqolada texnologiya fanini o'qitishning ahamiyatlari sanab o'tilgan va shu o'rinda bu fanni samarali o'qitish metod va uslublari sanab o'tilgan.

Kalit so'zlar: texnologiya, metod, uslub, texnologik ijod, ta'lim, tarbiya.

"Texnologiya" fan sohasi talabalarning umumiy ta'limining zarur tarkibiy qismi bo'lib, ularga fan asoslari bo'yicha bilimlarni amalda qo'llash imkoniyatini beradi. Bu o'z mazmunida inson faoliyatini o'zgartirishning umumiy tamoyillarini va moddiy madaniyatning barcha jihatlarini aks ettiruvchi maktab o'quv kursi hisoblanadi. Bu o'quvchilarga ma'lum bir mavzuni o'zgartiruvchi (virtual emas) faoliyat ko'nikmalarini egallashga, yangi qadriyatlarni yaratishga qaratilgan bo'lib, bu shubhasiz jamiyat rivojlanish ehtiyojlariga mos keladi. "Texnologiya" doirasida kasblar dunyosi bilan tanishish va maktab o'quvchilarini ijtimoiy ishlab chiqarishning turli sohalarida ishlashga yo'naltirish mavjud. Bu talabalarning umumiy ta'limdan kasbiy ta'lim va mehnat faoliyatiga o'tishining uzluksizligini ta'minlaydi.

Texnologik ta'lim talabalarni real faoliyat vositalari, shakllari va usullari bilan tanishtirish va uning natijalari uchun javobgarlikni rivojlantirish jarayonidir. "Texnologiya" kursini o'qitishning maqsadi talabalarning amaliy yo'naltirilgan umumiy ta'lim rivojlanishi: ijodiy faoliyat maqsadini pragmatik asoslash; texnosfera haqidagi bilim va ko'nikmalardan, fanlarning asoslari bo'yicha umumiy va amaliy bilimlardan foydalanish asosida rejalashtirilgan natijani (aniq ehtiyojni qondirish) kafolatlaydigan operatsiyalar turlari va ketma-ketligini tanlash, mavjud moddiy-texnik imkoniyatlarni hisobga olgan holda tegishli moddiy-texnik ta'minotni tanlash; transformatsiyani yaratish yoki foydalanish qiymatidan samarali foydalanish. Umuman olganda, maktab texnologik ta'limi talabalarda shakllangan bilimlar tizimiga zarur amaliy yo'naltirilgan transformatsion jihatni beradi.

Kursni o'rganish obyektlari insonni o'rab turgan texnosfera, uning maqsadi va insonning transformatsion faoliyatiga ta'siri. Kurs mazmunining predmeti didaktik tanlangan qonunlar, sun'iy muhit (texnosfera) tarkibiy qismlarining turlari va namoyon bo'lish shakllarini yaratish, rivojlantirish va o'zgartirish qonuniyatlari, muayyan ehtiyojni qondiradigan mehnat mahsulotini yaratishga qaratilgan transformatsion faoliyatning texnologik (instrumental va protsessual) tomoni.

Umumiy ta'lim tashkilotlarida texnologik ta'limning vazifalari:

talabalarni inson ijodiy va transformatsion faoliyatining dominant sohalarining qonunlari va qonunlari, texnikasi va texnologik jarayonlari bilan tanishtirish; sinergik ravishda amaliy faoliyatni talabalar fan va transformatsion faoliyat bo'yicha texnologiya va boshqa fanlar darslarida olgan barcha narsalar bilan bog'lash: talabalarni sa'y-harakatlarni qo'llashning turli sohalarida harakatlar samaradorligini ta'minlaydigan ijodiy yoki transformatsion faoliyatga kiritish, doimiy ravishda murakkablashib borayotgan texnik va texnologik muammolarni hal qiladigan ijodiy faol shaxsni shakllantirish.

"Texnologiya" fanini shakllantirish va axborot bilan to'ldirish tamoyillari belgilangan umumiy didaktik va xususiy metodik qoidalarga muvofiq bo'lishi kerak. Tarkibni belgilaydigan umumiy didaktik qoidalar (printsipalar) quyidagilarni o'z ichiga oladi: ilmiy, mavjudlik, tizimli va izchillik, o'quvchilarning faolligi va ongini rivojlantirish; o'rganishda vizual tajribani, bilim, ko'nikma va malakalarni o'zlashtirishning mustahkamligini ta'minlash imkoniyati; talabalarning fuqarolik tarbiyasi va ijtimoiy-mehnat rivojlanishi uchun sharoit yaratish,

Texnologiya mazmunini tanlash va qurishning xususiy uslubiy qoidalari (tamoyillari) o'qitishning politexnika yo'nalishini o'z ichiga oladi; tarkibning meta - predmetini ta'minlash, ta'limni ijodiy faoliyat bilan birlashtirish, ijtimoiy va kasbiy o'z taqdirini o'zi belgilash; ijtimoiy-iqtisodiy muvofiqlik, talabalarning texnik va texnologik ijodini rivojlantirish. Ushbu qoidalardan texnologiya kursi maktabini mazmunli to'ldirishga qo'yiladigan talablar kelib chiqadi: bilim va ko'nikmalarni birlashtirish talabi. texnologiyaning mazmuni talabalarning ijodiy amaliy faoliyati asosida umumiy bilim va ko'nikmalarni birlashtirishga imkon beradi:

* amaliy yo'nalishni talab qilish. Sinfda o'quvchilarning bilim faoliyati nafaqat texnologiya va texnologiya bo'yicha umumiy texnologik va maxsus bilimlarni o'zlashtirish, balki foydalanish qiymatiga ega bo'lgan moddiy yoki nomoddiy qadriyatlarni yaratish bo'yicha amaliy ko'nikma va malakalarni egallash bilan ham bog'liq bo'lishi kerak:

* haqiqiy amaliyotga muvofiqlik talabi. Texnologiya bo'yicha bilim manbalari orasida tabiiy o'rganilayotgan ob'ektlar (mehnat vositalari va ob'ektlari), real mehnat va texnologik jarayonlar muhim o'rin tutadi:

* kasb-hunar ta'limi, ishlab chiqarish va ijtimoiy-iqtisodiy muhit bilan aloqani talab qilish. Sinflar nafaqat sinflarda va sinflarda, balki ustaxonaning o'quv va ishlab chiqarish sharoitida, o'quv va tajriba maydonchasida, o'quv ustaxonasida, maktablararo o'quv zavodida, to'g'ridan-to'g'ri ishlab chiqarish sharoitida berilishi mumkin: ijtimoiy-iqtisodiy yo'nalishni talab qilish. Ta'lim vositalarining tarbiyaviy ta'siri, birinchi navbatda, bozor iqtisodiyoti sharoitida kelajakdagi ishchi uchun zarur bo'lgan o'quvchining shaxsiy xususiyatlarini shakllantirish va rivojlantirishga qaratilgan:

jarayon sifati va mehnat natijalari, mustaqillik, tashabbuskorlik, tadbirkorlik uchun javobgarlik.

Texnologiyani o'qitish hisoblash operatsiyalari va grafik konstruksiyalarni amalga oshirishda algebra va geometriya bilan fanlararo aloqalardan keng foydalanishni o'z ichiga oladi; strukturaviy materiallar, oziq-ovqat mahsulotlari, qishloq xo'jaligi texnologiyalarining xususiyatlarini o'rganishda kimyo bilan;

Biologiya bilan tabiiy shakllar va inshootlarni usta uchun muhandislik-badiiy g'oyalarning universal manbai, atrof-muhit muammolarini hisobga olgan holda xom ashyo manbai sifatida tabiat, moddiy-madaniy yashash muhitini yaratuvchisi sifatida inson faoliyati, qishloq xo'jaligi texnologiyalarini o'rganishda ko'rib chiqish va tahlil qilishda;

Materiallarning mexanik xususiyatlarini o'rganishda fizika bilan, mashinalar, asboblarning mexanizmlari, zamonaviy energiya texnologiyalari turlari va ishlash tamoyillari

Shu bilan birga, alohida bo'limlar doirasida integratsiyalashgan darslarni o'tkazish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Андреев, Г.И. Основы научной работы и методология и диссертационного исследования / Г.И. Андреев, В.В. Барвиненко, В.С. Верба.. - М.: ФиС, 2012. - 296 с.
2. Быстрова, Л.И. Социетальная взаимоадаптация: проблемы теории (методология и стратегии исследования) / Л.И. Быстрова. - М.: Соц.-полит. мысль, 2011. - 308 с.
3. Волков, Б.С. Методология и методы психологического исследования / Б.С. Волков, Н.В. Волкова, А.В. Губанов. - М.: Академический проект, 2010. - 382 с.
4. Волков, Б.С. Методология и методы психологического исследования / Б.С. Волков. - М.: Академ. Проект, 2010. - 382 с.
5. Голубков, Е.П. Маркетинговые исследования: теория, методология и практика / Е.П. Голубков. - М.: Финпресс, 2008. - 496 с.
6. Давыдов, В.П. Методология и методика психолого-педагогического исследования / В.П. Давыдов, П.И. Образцов и др. - М.: Логос, 2006. - 128 с.
7. Добренъков, В.И. Методология и методика социологического исследования / В.И. Добренъков, А.И. Кравченко. - СПб.: Альма Матер, 2009. - 537 с.
8. Добренъков, В.И. Методология и методика социологического исследования / В.И. Добренъков. - М.: Академ. Проект, 2009. - 537 с.
9. Загвязинский, В.И. Методология и методы психолого-педагогического исследования: Учебное пособие для студентов учреждений высшего профессионального образования / В.И. Загвязинский. - М.: ИЦ Академия, 2012. - 208 с.
10. Зуйков, В.А. Методология судебно-экспертного исследования. Объекты из металлов и сплавов: Учебно-практическое пособие / В.А. Зуйков. - М.: Зерцало-М, 2013. - 372 с.